

Analiza sytuacji epidemiologicznej zachorowań na ospę wietrzną na terenie powiatu raciborskiego w latach 2010 – 2014



CEL OPRACOWANIA:

Celem niniejszego opracowania była ocena sytuacji epidemiologicznej ospy wietrznej w powiecie raciborskim w latach: 2010 – 2014, w porównaniu do sytuacji na terenie województwa i Polski.

Ocenę sytuacji epidemiologicznej ospy wietrznej w powiecie raciborskim przeprowadzono na podstawie wyników analizy danych zbiorczych o zachorowaniach na choroby zakaźne dostępnych w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Raciborzu, oraz danych liczbowych zawartych w opracowaniach Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH w Warszawie.

Ospa wietrzna jest jedną z najczęściej występujących chorób zakaźnych wieku dziecięcego. Choroba powodowana jest przez wirus *Varicella – zoster virus*, to także jedna z najbardziej zaraźliwych chorób zakaźnych, najczęściej o łagodnym początku, cechująca się wysypką plamkowo–grudkowo–pęcherzykowo-krostkową kończącą się wytworzeniem strupków.

Większość dzieci przechodzi tę chorobę bez komplikacji, jednak w niektórych przypadkach ma ciężki przebieg i może spowodować poważne powikłania. Niemowlęta oraz osoby dorosłe (szczególnie osoby z obniżoną odpornością), chorują na ospę wietrzną znacznie ciężiej niż większość dzieci.

W przebiegu wirusemii wirus wnika do zwojów nerwów czuciowych, gdzie pozostaje w stanie latencji przez wiele lat. W przypadku osłabienia odporności wirus ulega reaktywacji powodując wystąpienie półpaśca.

Najczęstszymi powikłaniami są:

- wtórne zakażenia bakteryjne skóry i tkanek miękkich,
- wirusowe lub bakteryjne zapalenie płuc,
- aseptyczne zapalenie opon mózgowo- rdzeniowych,
- zapalenie mózgu z ataksją mózdkową,
- zespół Reye'a u dzieci leczonych kwasem acetylosalicylowym

Znacznie rzadziej występują

- zapalenie opon mózgowo – rdzeniowych,
- zapalenie nerek,
- zapalenie mięśnia sercowego,
- zespół Guillaina- Barrégo,
- zapalenie stawów,
- porażenie nerwu twarzowego,
- zapalenie nerwu wzrokowego,

- zapalenie mięśnia sercowego,
- zapalenie: wątroby, mięśnia sercowego, osierdzia, nerek, stawów, jąder,
- małopłytkowość (1,2).

Szczepienia przeciw ospie wietrznej

Liczne zachorowania na ospę wietrzną, zwłaszcza dzieci, przemawiają za stosowaniem szczepień ochronnych. W Polsce od 2002 r. szczepienia przeciw ospie wietrznej są zalecane. W celu uodpornienia osób narażonych na zakażenie należy podać dwie dawki szczepionki przeciw ospie wietrznej zgodnie z aktualnym Programem Szczepień Ochronnych (3).

Według Programu Szczepień Ochronnych bezpłatne szczepienie przysługuje:

Obowiązek dotyczy:

1) dzieci do ukończenia 12 roku życia:

- a) z upośledzeniem odporności o wysokim ryzyku ciężkiego przebiegu choroby,
- b) z ostrą białaczką limfoblastyczną w okresie remisji,
- c) zakażone HIV,
- d) przed leczeniem immunosupresyjnym lub chemioterapią;

2) dzieci do ukończenia 12 roku życia z otoczenia osób określonych w pkt 1, które nie chorowały na ospę wietrzną,

3) dzieci do ukończenia 12 roku życia innych, niż wymienione w pkt 1 i 2, narażone na zakażenie ze względów środowiskowych, w szczególności narażone na zakażenie ze względu na czasowe lub stałe przebywanie we wspólnych pomieszczeniach, co umożliwia przeniesienie wirusa i wybuch ogniska epidemicznego, w tym zwłaszcza w domach opieki długoterminowej, domach dziecka, żłobkach i innych instytucjach opiekuńczych.

W Polsce dostępne są dwa rodzaje szczepionki przeciw ospie wietrznej.

Szczepionka monowalentna - zawiera atenuowany żywy szczep wirusa ospy wietrznej varicella-zoster oraz szczepionka poliwalentna, skojarzona z odra, świnka oraz różyczką. Stosowanie szczepionki monowalentnej zaleca się od 9 miesiąca życia, oraz w ramach profilaktyki poekspozycyjnej. Szczepionkę poliwalentną zaleca się dzieciom od 12 miesiąca życia do 12 r.ż. W Polsce zalecany jest dwudawkowy schemat szczepień przeciw ospie wietrznej (3).

Zainteresowanie mieszkańców powiatu raciborskiego szczepieniami profilaktycznymi przeciwko ospie wietrznej jest niewielkie, o czym może świadczyć fakt że w roku 2014 zaobserwowano znaczny spadek liczby osób zaszczepionych.

Dla porównania:

- w 2013r. zaszczepiono 92 dzieci w wieku 15 – 19 lat.
- w 2014 roku na terenie powiatu raciborskiego przeciwko ospie zaszczepiono 58 osób – najwięcej w przedziale wiekowym: 10 – 14 lat (47 dzieci). Nieco mniej zaszczepiono w przedziale wiekowym: 15 – 19 lat (11 osób). Nie szczepiły się już osoby w wieku 20 lat i powyżej.

Sytuacja epidemiologiczna

Ospa wietrzna jest chorobą endemiczną. Zachorowania na tę chorobę występują przez cały rok, ale podobnie jak w przypadku chorób przenoszonych drogą powietrzną, jak odra i różyczka, zapadalność nasila się w okresie zimy i wiosny.

W 2014 roku zaobserwowano w powiecie raciborskim epidemiczny wzrost zachorowań na ospę wietrzną. Wskaźnik zapadalności na ospę dla terenu powiatu raciborskiego utrzymywał się na zbliżonym poziomie do wartości województwa śląskiego, ale jednocześnie znacznie przewyższał wartości dla Polski. Od roku 2011 wskaźniki te zawsze w niewielkim stopniu przekraczały wskaźniki zachorowań dla kraju (Tab. Nr 1).

Zachorowalność na ospę wietrzną wzrasta raz na kilka lat ze względu na tzw. epidemie wyrównawcze. Zjawisko takie ma miejsce wówczas gdy znaczna część populacji nie jest odporna na zakażenie. Poprzednio szczyt zachorowań obserwowaliśmy w Polsce w 2007r., - zapadalność: 420,2 oraz w 2012 roku – zapadalność: 540,5.

W powiecie raciborskim wskaźniki zapadalności osiągały wysokie wartości w latach:

- 2009 rok - 919,7 zachorowań na 100 tys. mieszkańców,
- 2011 rok – 629,0 zachorowań na 100 tys. mieszkańców.

Jak można zaobserwować z poniższych danych dotyczących powiatu raciborskiego, nasilenie się fali epidemicznej nastąpiło po 5 latach okresu międzyepidemicznego a epidemie wyrównawcze występują w innym okresie niż w kraju. Na ogół takie okresowe nasilenia zachorowań występują co 2 – 3 lata.

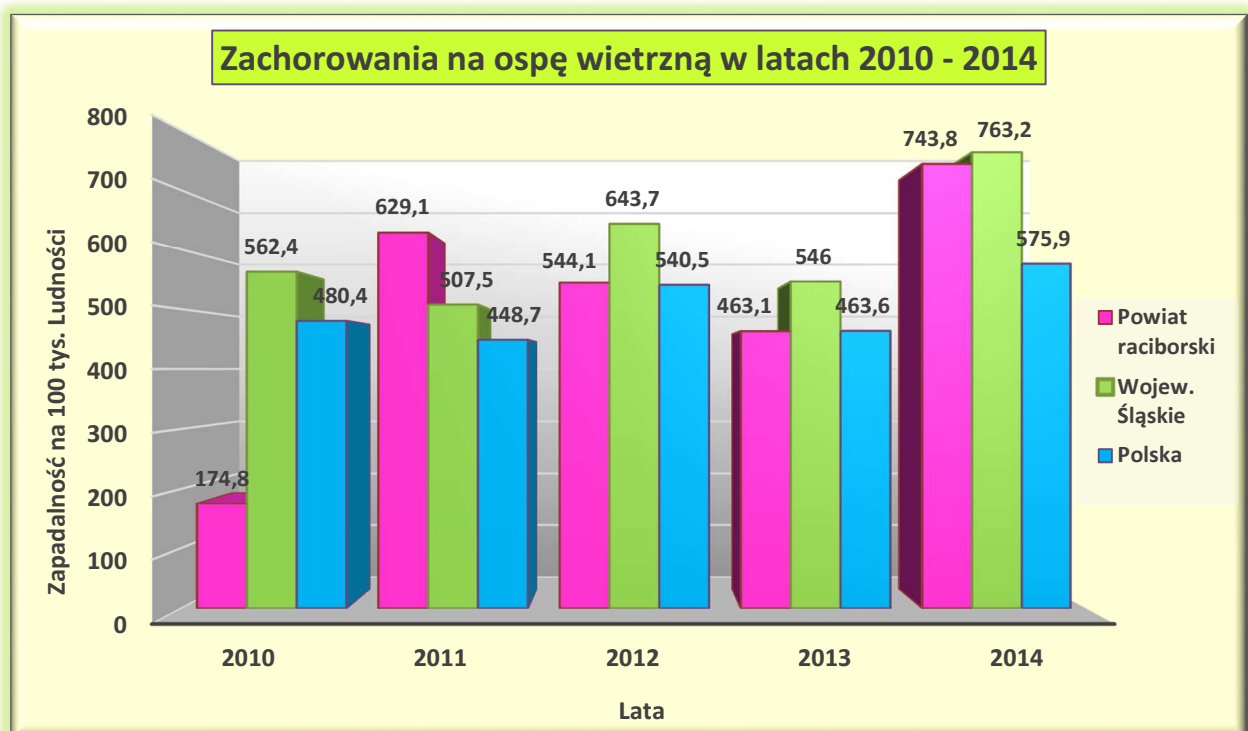
Z analizy epidemiologicznej materiałów statystycznych wynika że w latach 2010 – 2011 nikt z osób chorych nie był poddany szczepieniom ochronnym. Sporadycznie chorują dzieci szczepione:

- 2 osoby w roku 2012 w przedziale wiekowym 0 – 9 lat
- 3 osoby w roku 2014 również w przedziale wiekowym 0 – 9 lat

Tab. nr 1

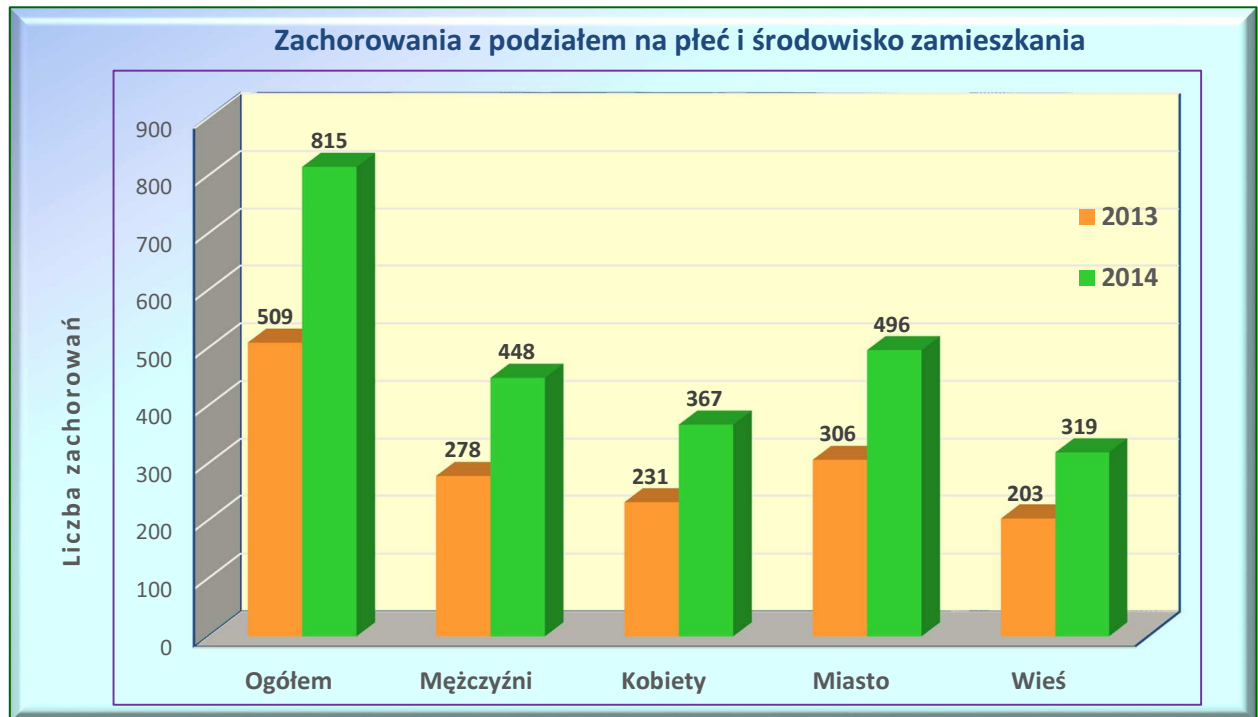
Lata	Powiat raciborski		Wojew. śląskie		Polska	
	L. zachor.	Zapadalność	L. zachor.	Zapadalność	L. zachor.	Zapadalność
2010	193	174,8	26 087	562,4	183 446	480,4
2011	695	629,1	23 499	507,5	172 855	448,7
2012	599	544,1	29 741	643,7	208 276	540,5
2013	509	463,0	25 151	546,0	178 501	463,6
2014	815	743,8	35 055	763,2	221 628	575,9

Wykres nr 1



Jak wynika z analizy porównawczej przypadków zachorowań według podziału na, płeć i środowisko zamieszkania, w latach 2013 – 2014 (wykres nr 2), najczęściej dochodziło do zakażeń u dzieci zamieszkałych w środowisku miejskim z przewagą zachorowań wśród chłopców.

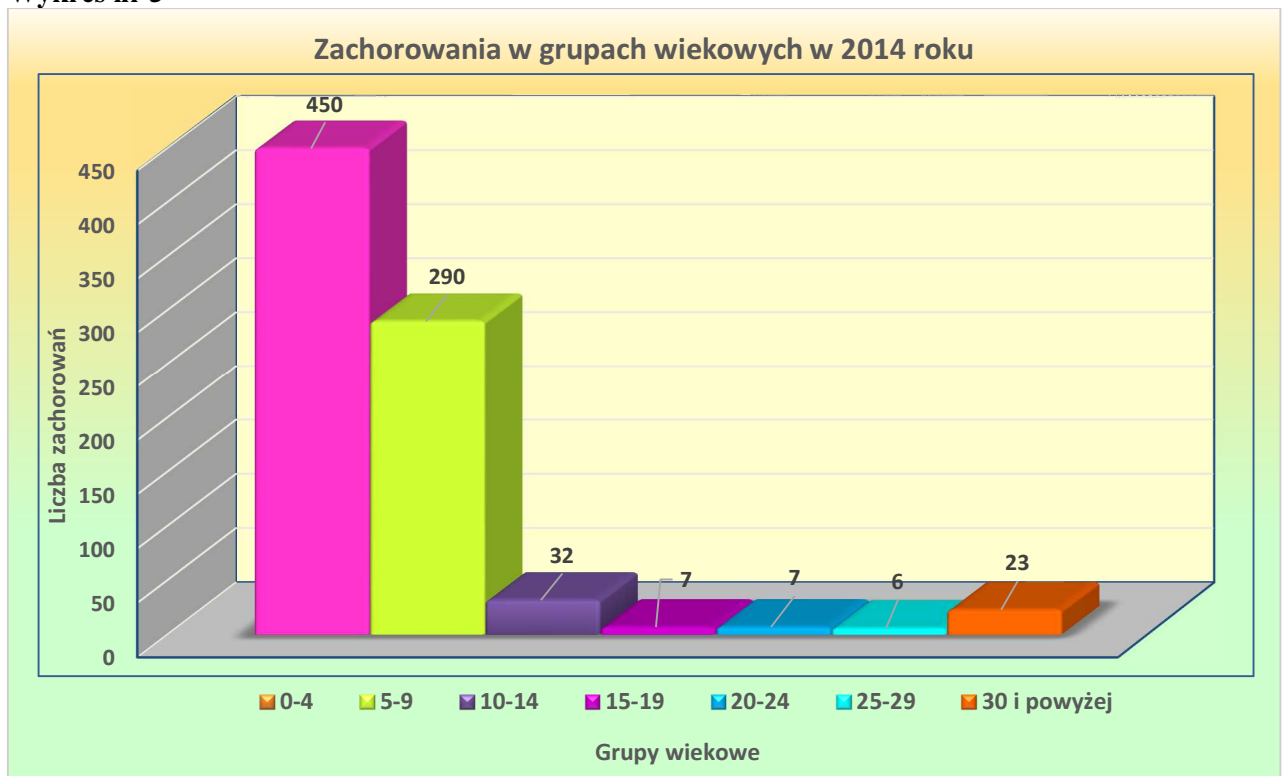
Wykres nr 2



Najczęściej chorowały dzieci w grupach wiekowych 0 – 4 oraz 5 – 9 lat, natomiast już rzadziej w grupie wiekowej 10 – 14 lat i powyżej, co znajduje potwierdzenie w tym że szczyt zachorowań w Polsce występuje w tych właśnie grupach wiekowych.

W pojedynczych przypadkach zachorowania występowały w pozostałych grupach oraz wśród osób dorosłych – tj. w przedziale wiekowym 30 – 75 lat i powyżej.

Wykres nr 3



Podsumowanie i wnioski:

1. Liczba osób szczepionych przeciw ospie wietrznej ciągle jest niska. Społeczeństwo powiatu raciborskiego nie korzysta z form profilaktyki, jakimi są szczepienia ochronne zalecane.
2. Liczne zachorowania na ospę wietrzną, występujące w Polsce, zwłaszcza u dzieci do 9 roku życia przemawiają za szerszym stosowaniem szczepień. Najwięcej przypadków zachorowań w powiecie raciborskim odnotowano w roku 2014 w przedziale wiekowym od 0 do 4 roku życia.
3. Nadal będą występowały epidemie o charakterze endemicznym dopóki poziom odsetka osób zaszczepionych nie osiągnie odpowiednio wysokiego poziomu.

Opracowanie: Maria Dengel

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Raciborzu
ul. Batorego 8
47-400 Racibórz
e-mail: ppisrac@psseraciborz.pl

Literatura:

1. Wiesław Magdzik, Danuta Naruszewicz– Lesiuk, Andrzej Zieliński, Choroby zakaźne i pasożytnicze – epidemiologia i profilaktyka, Wyd. α-medica Press, Bielsko- Biała 2004. ISBN 83-88778-62-5
2. J. Januszkiewicz. Zarys kliniki chorób zakaźnych. Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich PZWL. Warszawa 1992. ISBN 83-200-1642-8
3. Justyna Rogalska, Iwona Paradowska-Stankiewicz. Zakład Epidemiologii NIZP PZH w Warszawie. Ospa wietrzna w Polsce w 2012 roku. Przegląd Epidemiologiczny 2014; 68: 323 – 324
4. Małgorzata Lipke, Iwona Paradowska-Stankiewicz. Zakład Epidemiologii NIZP PZH w Warszawie. Ospa wietrzna w Polsce w 2011 roku. Przegląd Epidemiologiczny 2013; 67: 317 – 318
5. Materiały własne pochodzące ze sprawozdań opracowywanych przez Sekcję Epidemiologii w Raciborzu.